

Uitgegeven door
Gebr. TERLAAK
Hoofdredacteur
Drs. N. STREEFLAND

Redactie
en
Administratie
Oranjelaan, Loods 13
Telefoon 171

Agenten te Holl. - Binnen:
Mevr. Leeuwenburgh, p.a.
Bloemenhandel „Y. o. me“
Agent te Har : Bakkerij
„Braun“
Agent te Manokwari:
Hr. Lontho.

NIEUW GUINEA KOERIER

DE GROENE

onafhankelijk dagblad voor ned. nieuw guinea

26 JAARGANG NO. 258

17 NOV 1960

ZATERDAG 5 NOVEMBER 1960

Aboon. prijs f 6.- per maand f 16.- per kwartaal bij vooruitbet.
Postabonnementen f 7,50.- per maand. f 20,50 per kwartaal
Advertentie tarieven f 0,40 per mm. Bij contract (tenminste 1000 mm.) f 0,36 per mm
Familieberichten f 0,32 per mm.

Meer dan 13000 doden in Pakistan

Een woordvoerder van de Pakistaanse regering schatte het aantal slachtoffers van de cycloon en vloedgolf, die de kust van Oost Pakistan jl. maandag heeft geteisterd, op 4000. Het dichtbevolkte eiland Abso werd nog zwaarder getroffen dan door de eerste cycloon die op 10 oktober het gebied verwoestte. De afgelopen weken zijn dus door cycloons en vloedgolven meer dan 10.000 mensen in Oost Pakistan om het leven gekomen.

Het zwaarstgetroffen gebied schijnt volgens een correspondent, die het gebied bezoekt, te liggen op 15 mijl van Chittagong.

Helikopters die over het gebied heen vlogen meldten dat de hele kuststrook bezaaid ligt met lijken van mensen en dieren. 16 grote zeeschepen zijn van hun meerpalen losgeslagen en drijven verspreid door de haven van Chittagong. Chittagong is officieel als haven gesloten. Pakistaanse troepen helpen de doden te bergen.

Rusland niet bevreemd voor Comm. China

De premier van communistisch China, Tsjoeng En-lai, heeft in een voor de televisie in Engeland vertoonde film verklaard, dat communistisch China geen oorlog wenst met de Verenigde Staten. Er kon evenwel geen verbetering in de betrekkingen tussen de beide staten komen, indien de Verenigde Staten Formosa blijven beschermen. Tsjoeng zei dat er geen compromis inzake Formosa mogelijk is.

De enige manier om het geschil bij te leggen zou zijn dat de Amerikanen Formosa verlaten en de Straat van Formosa vrijgeven. Volgens Tsjoeng hadden de betrekkingen tussen Engeland en communistisch China geleden als gevolg van het feit dat Engeland de Verenigde Staten volgt bij het steunen van nationalistisch China. Hij voegde eraan toe, dat communistisch China altijd gestreefd heeft naar verbetering van de betrekkingen met Engeland aangezien dit in beider belang zou zijn, en ook zou helpen de wereldvrede te bewaren.

Dit kon evenwel niet gebeuren daar Engeland, terwijl zij communistisch China erkent, voortgaat nationalistisch China in de Verenigde Naties te steunen.

De Chinese premier ontkaam dat Rusland bevreemd is voor de groeiende macht van communistisch China als wereldmacht. Hij zei dat de vriendschap tussen de Sovjet-Unie en de Chinese Volksrepubliek een bolwerk van de strijd voor de wereldvrede is.

„Ontdekker 8“

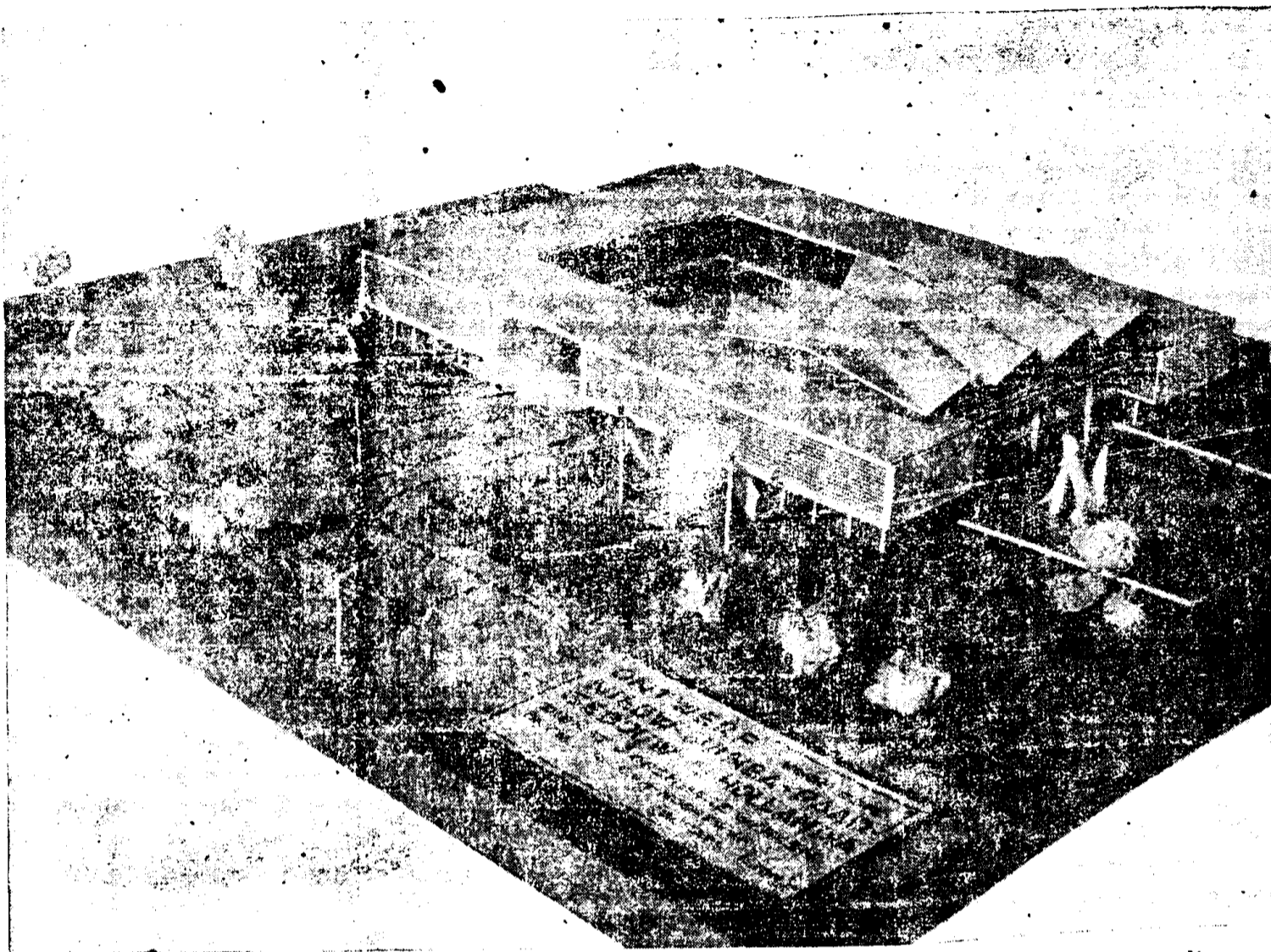
De signalen van de nieuwe Ontdekker 8 die in de ionosfeer om de aarde circelt zijn vastgelegd door geleerden op de Woomera raket-basis in het noordelijkste deel van Zuid-Australië.

Een woordvoerder van het wapenonderzoek-instituut is Salisbury bij Adelaide deelde gisteren mede dat de signalen waren opgevangen voordat de satelliet zijn eerste baan om de aarde had voltooid en meerdere signalen waren opgevangen gedurende volgende omcirkelingen. De opgenomen signalen zullen per vliegtuig naar Amerika worden gezonden.

De instrumenten van de Ontdekker 8, die in nog geen twee uur de reis om de aarde maakt, functioneren uitstekend. De Ontdekker 8 is de eerste van een serie die in de ruimte zullen worden gebracht voor een onderzoek van de ionosfeer.

Gaitskell herkozen

De parlementsleden van de Britse labourpartij hebben Hugh Gaitskell herkozen als partijleider. Gaitskell kreeg 166 stemmen en zijn tegenstander Harold Wilson 81.

Nieuw Guinea Raad krijgt modern gebouw in Hollandia

Het ontwerp voor een permanente behuizing van de Nieuw Guinea Raad in Hollandia is door Den Haag goedgekeurd. Het zeer fraaie gebouw waarvan de totale kosten bijna 2 miljoen gulden zullen bedragen, wordt geplaatst in het verlengde van de Oranjelaan aan de Humboldt baai.

De verwachting is dat over ongeveer twee jaar het parlement van Nederlands Nieuw Guinea het nieuwe pand zal kunnen betrekken. Tot die tijd zal een zaal, gelegen in 't centrum van de stad, voor dit doel worden gebruikt.

Het heeft enige tijd geduurd voor een beslissing is genomen over de plaats van het gebouw voor de Nieuw Guinea Raad in Hollandia.

Oorzaak hiervan is dat twee plannen door het gouvernement zijn ingediend waarna het aan Den Haag werd overgelaten om de voor- en nadelen van beide plannen tegen elkaar af te wegen. Kosten, representativiteit e.d. hebben tenslotte de doorslag gegeven bij de keuze van het plan.

Als definitieve plaats van vestiging is nu gekozen 't terrein aan de zeezijde te genover het monument in het centrum van Hollandia.

Reeds is met de voorbereidende werkzaamheden, zoals ophoging van het terrein, een begin gemaakt.

INDELING

Het front van het gebouw, dat naar de stadszijde zal zijn gekeerd, krijgt een sierstenen wand met een doorrijpoort. Bezoekers kunnen hun voertuig achterlaten op een groot parkeerterrein aan de linkerzijde van het pand. Passeren zij de inrijpoort dan zal hun aandacht onmiddellijk worden getrokken door een fontein die op de ruime binnenhof ter verfraaiing is aangebracht.

Aan het einde van deze binnenhof is de hoofdingang die toegang verleent tot het gebouw. Via een monumentale trap komt men in een ruime foyer of de bovenverdieping. Van uit deze foyer, die enigzins boven het water uitsteekt heeft men een schitterend uitzicht op de baai. De foyer wordt aan de ene zijde begrensd door de raadzaal en aan de andere zijde door commissieruimten en twee kleine vergaderkamers. Wandelt men verder op deze etage dan passeert men achtereenvolgens de voorzitter- en secretariskamer- beiden boven de inrijpoort gelegen, en de kamers voor de

griffie en de administratie.

Gaat men naar beneden om een kijkje te nemen op de begane grond dan zal men aan de linkerzijde van het gebouw ruimten voor kantoren, pers, vertalers, bibliotheek en koffiekamer vinden. De benedenfoyer is bovendien te gebruiken als permanente expositieruimte voor b.v. Nieuw Guinea kunst. De bovenfoyer is o.m. te gebruiken voor lezingen en recepties.

FRAAIE TUIN

Wensen de bezoekers na inspannende vergaderingen of lezingen een luchtje te scheppen dan kunnen zij wandelingen maken in een fraaie tuin aan de rechterzijde van het gebouw.

Een vijver met fonteinen zal deze bezigheid nog veraangemen. Het ligt in de bedoeling om in deze vijver een beeld te plaatsen.

De temperatuur in het gebouw zal gezien de gunstige ligging aan de baai waarschijnlijk zeer draaglijk zijn.

Toch heeft de architect, ir. A. v. Noordwijk van de Dienst van Openbare Werken te Hollandia, bij zijn ontwerp rekening gehouden met het in de toekomst aanbrengen van airconditioning apparatuur.

De voorzijde van de bovenetage zal gedeeltelijk op kolommen rusten.

De loze ruimte tussen de kolommen kan later indien gewenst worden gebruikt voor uitbreiding van de kantoren. Uit architectonische overwegingen en om geluidshinder tegen te gaan zullen zowel de doorrijpoort als de hoofdingang worden voorzien van een luifel. Voor het gebouw zal ruimte worden gereserveerd voor het plaatsen van vlaggemasten. Het dak zal een platte vorm hebben met uitzondering van de raadzaal waarvoor een betonnen velddak is gekozen.

De afmetingen van het gebouw dat een rechthoek zal vormen en in hoofdzaak in een gewapende betonconstructie wordt opgetrokken, zijn 60 x 42 meter.

RAADZAAL

Het hart van het gebouw is de raadzaal (30 x 22,80 meter), waarin voorlopig 48 Nieuw Guinea raadsleden een plaats zullen vinden.

De ruimte is echter voldoende voor uitbreiding van het aantal leden. Ook voor het publiek in deze zaal is ruimte gereserveerd. Ongeveer 150 personen met inbegrip

van persvertegenwoordigers zullen op een groot balkon een zitplaats vinden, terwijl onder het balkon nog ruimte is voor ongeveer 100 personen.

Een elektrische vertaalinstallatie met koptelefoons zal zowel de leden als het publiek ten dienste staan. Voor dit doel zijn achter in de zaal enige vertaalkamers geprojecteerd.

Voor de betimmering van de Raadszaal evenals voor de andere ruimten in het gebouw zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van Nieuw Guinea houtsoorten. Zowel de foyer als de vergaderzaal, die voor een deel boven de vijver wordt uitgebouwd, zullen bovendien zijn voorzien aan de buitenkant van betonnen luifels voor 't geven van schaduw.

Het uitzicht zal hierdoor niet worden belemmerd.

Keren Belgen naar Kongo terug ?

De UNO-vertegenwoordiger in Kongo, de Indiër Dayal, heeft in 'n rapport aan secretaris-generaal Dag Hammarskjöld ernstige beschuldigingen geuit aan het adres van de Belgen. Volgens Dayal keren steeds meer Belgen naar Kongo terug en proberen zij weer een overheersende invloed te krijgen op het Kongolese bestuur.

Zij zouden er tegelijkertijd naar streven het werk van de UNO in Kongo te ondermijnen. Dayal noemt verder het optreden van de Kongolese machtshebber Mobutu een bedreiging voor de vrede en de veiligheid in dat land.

Tegelijkertijd met de publikaties van het rapport van Dayal heeft Hammarskjöld een aanvullend rapport uitgegeven waarin hij verklaart dat in Kongo nog geen enkele voortgang is geboekt met de instelling van een stabiele regering.

Alleen drastische maatregelen kunnen 'n economische en financiële ineenstorting van Kongo voorkomen, aldus Hammarskjöld.

Benoeming leidt tot ontslagname

De benoeming van de directeur-generaal van Handel en Nijverheid van het ministerie van Economische Zaken, de heer Van der Kwast tot algemeen directeur van de Utrechtse jaarbeurs, heeft geleid tot de ontslagneming van de beide huidige directeuren, mr. Schuyt en dr. Van Rooyen. Beiden verzochten hun ontslag te laten ingaan op 1 januari a.s., de datum waarop de heer Van der Kwast zijn intrede zal doen. In jaarbeurskringen zijn deze directie-mutaties begrijpelijkerwijze het gesprek van de dag.

40 jaar geleden stierf Dr. A. Kuyper

Acht november zal het veertig jaar geleden zijn, dat dr. Abraham Kuyper te Den Haag overleed. Zijn leven omspande een periode in de Nederlandse geschiedenis, waarin zich, mede dankzij hem, ingrijpende veranderingen voltrokken. Zijn krachtige persoonlijkheid wierp in Nederland zijn reusachtige schaduwen over heel de tweede helft der negentiende eeuw.

Op velerlei gebied heeft hij een kracht ontplooid, waarvan de golfslag nu nog wordt gevoeld. Als staatsman en journalist heeft hij zijn onuitwisbare merk gedrukt op het staatkundige leven, als predikant was hij een van de meest markante figuren, die het Nederlandse protestantisme heeft voortgebracht. Gedurende zijn leven werd hij vereerd en verguisd en nog steeds is hij een omstreden figuur.

"DE CALVINISTISCHE ROOFVOGEL"

Van 1901 tot 1905 werd Nederland geregeerd door het kabinet Kuyper, een coalitie van de protestanten en de roomskatholieken. Toen in 1905 nieuwe verkiezingen moesten worden gehouden, ontkeerden de liberalen en de socialistische een felle campagne tegen Abraham Kuyper. De liberalen vergaven hem noch de aantasting van het hoger onderwijsmonopolie noch zijn advies tot ontbinding van de Eerste Kamer, de twee machtigste liberale bolwerken. De socialistische waren eveneens gebrand op Kuyper, die in 1903 zo krachtig tegen de spoorwegstaking was opgetreden. Heel liberaal en socialistisch Ne-

derland zong in die dagen op de melodie van "In naam van Oranje . . ."

In naam van de vrijheid moet Kuyper d'r uit,

Die 't volk door zijn drijven verdeelt, Die Nederland langzaam aan Rome verkoopt,

Voor Paus nu in Nederland speelt, . . Hij heeft het voorgoed bij de natie verbruud,

Werpt Kuyper, werpt Kuyper d'r uit.

De linkse persorganen schuwden geen enkele uitdrukking om de gehate Kuyper te treffen. Het socialistisch dagblad Het Volk schreef: "Om dr. Kuyper te weren moet desnoeds op de duivel gestemd worden". Een liberaal journalist noemt dr. Kuyper "het grote gevaar, de Calvinistische roofvogel, die zweeft en loert boven de velden van Holland, boven de openbare school, boven de staats betrekkingen, boven heel ons volksleven". Elk wapen heette goed, als het dr. Kuyper maar treffen kon. Voor dit doel schaarde de deftigste liberaal zich aan de zijde van de radicaalste socialist. Felle haat droop ook af van de tekenpen van Albert Haln, van een Braakensiek, een Raemackers.

STRIJD EN BEZINNING

Een staatsman, die dergelijke hartstochten heeft wakker geroepen, moet wel een persoonlijkheid van uitzonderlijk allure zijn geweest. En dat was Abraham Kuyper inderdaad. Hij onderkende de samenhang der dingen, waarvan het begrip het stramien vormde, waarop de werkelijke staatsman zijn grote politiek borduurt. Hij heeft oplossingen aangedurfd waarvoor anderen terugschrokken.

Hij was het die de strijd aangordde met de liberalen en tezamen met de eminente r.k. leider Schaeppman vele liberale beschermhuisjes omver deed tuimelen.

Kuyper was 't ook, die door zijn staatkunde op godsdienstige grondslag de andere partijen dwong zich sterk op hun beginselen te bezinnen, ten gevolge waarvan het Nederlandse politieke leven een standvastigheid verkreeg, die tot vandaag toe is bestendig.

Abraham Kuyper werd in 1837 te Maassluis geboren, studeerde theologie aan de Leidse Universiteit, promoveerde in 1862 en werd in 1863 beroepen als predikant te Beesd.

SCHEIDING TUSSEN KERK EN STAAT.

De Nederlands Hervormde Kerk was in die dagen de staatskerk met als hoogste bestuursorgaan de Algemene Synode. Tegen deze staatsinmenging in kerkelijke aangelegenheden heeft Kuyper zich met kracht verzet.

Evenals Groen van Prinsterer streefde hij naar de verwezenlijking van het beginsel van scheiding tussen kerk en staat. Zowel te Beesd, als later te Utrecht en Amsterdam heeft Kuyper steeds zijn stem laten horen tegen het ongereformeerde karakter van de synodale regeringsvorm, "die woekerplant die onze kerk op de stam kroop".

In protestants Nederland voltrok zich een dramatisch gebeuren. In sommige gezinnen stonden de kinderen tegenover de ouders, in Amsterdam werden sommige predikanten met stenen nageworpen. In 1886, het jaar der Doleantie, werd de hervormde kerk uiteengerukt, toen de gereformeerden uit de kerk traden. De doleantie betekende voor de Nederlandse Kerk een exodus van meer dan 100.000 zielen.

Dit was zonde van het geld, meende Pietje. Maar als er dan nog véél in zo'n film Rotsooi gepraat werd, dan was het: een Film Paling Rotsooi, maar dat was zo'n horreur, dat hij eerst een sjekkje wilde draaien om over de nare gedachte heen te komen.

Dat hebben we hem toen maar gegeven, zo zijn wij.

VRIJBUIJTER.

Kuyper had in deze kerkelijke twist een grote rol gespeeld, hij was de geestelijke leider van de streng gereformeerde richting, van wier kerkformatie hij de stichter was. Hij werd tevens een der oprichters van de Vrije Universiteit, waarvan hij ook hoogleraar werd. Kuyper was ervan overtuigd uit het grondbeginsel van het calvinisme een geheel stelsel te kunnen opbouwen, dat alle wetenschappen omspande.

GELOOF CONTRA ONGELOOF

Reeds in 1874 werd Kuyper gekozen tot lid van de Tweede Kamer. Zijn politiek was steeds de vrucht van 'n Calvinistische levensbeschouwing, die hij konsekvent doortrok en meeslepend vertolkte. De religieuze kern van zijn staatkunde bracht hem in scherpe tegenstelling met alle andere richtingen, die hun staatkunde baseerden op de rede (liberalen en socialistische).

Om gezondheidsredenen moest Kuyper in 1877 ontslag nemen, maar in 1894 keerde hij weer in de Kamer terug. Tussen 1877 en 1894 hield hij zich overigens geenszins buiten de politiek. Zijn briljante hoofdartikelen in de "Standaard" legden hiervan getuigenis af.

In 1888 komt met het optreden van het kabinet-Markay het eerste staatkundige verband tussen de protestanten en katholieken tot stand. Deze "christelijke coalitie", die de machtige liberalen op de duur buiten gevecht zou stellen, vond in Kuyper een warm voorstander. Evenals Schaeppman wensde hij, dat bij het roeierbeleid en bij de wetgevende macht de normen van het evangelie positief tot richtsnoer zouden strekken.

Het ging hier dus om de grondbeginselen, waarmee het historisch christendom staat of valt. Wel stelde Kuyper de tegenstelling tussen de twee wereldbeschouwingen scherper dan de katholieken het ooit gewild hebben. Zijn partijgenoot De Saverin Lohman ging in deze ook niet zover als Kuyper en dit heeft mede tot een breuk tussen beide geleid. Juist omdat Kuyper de tegenstelling tussen hen, die in de Openbaring geloven en hen die dat niet doen, zo scherp stelde, maakte dit hem tot de boeman, over wiens hoofd de liberalen en later de socialistische al hun grieven uitstortten.

SCHOOLSTRIJD

De Schoolpolitiek werd het terrein, waar katholieken en orthodoxe protestanten elkander vonden. Deze coalitie zou na lange, verbeterde strijd de gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs weten door te zetten. Ten aanzien van de lagere school huldigde Kuyper de leus "De school aan de ouders", dus niet geketend aan het altijd mechanisch gezag van de overheid.

De vrije school, de school aan de ouders, moest zo een machtige hefboom worden tot verhoging van de ware zedelijke volkskracht. Maar ook op sociaal gebied had Kuyper zich verdienstelijk gemaakt. Beroemd is zijn strijd voor de verplichte verzekering, hij pleitte voor een Wetboek voor de Arbeid, hij verdedigde met nadruk bedrijfsorganisatie. En ook al heeft Kuyper weinig praktisch-sociaal werk verricht, zijn stuwende arbeid heeft anderen geïnspireerd.

Als minister zag Kuyper in 1905 zijn wet op het hoger onderwijs bekrachtigd. Voordien hadden de liberalen de wetenschap gedeels beheerst. Gelovigen hadden bijna geen kans op een professoraat aan een der rijksuniversiteiten, zelfs de dogmatiek werd er niet door gelovige christenen onderwezen. Zowel van katholieke als van orthodox protestanse zijde werd er aan een vrije universiteit gedacht.

Wel was in Amsterdam reeds de Vrije Universiteit opgericht, doch deze werd achtergesteld bij de rijksuniversiteiten.

In enkele magistrale redevoeringen bepleitte Kuyper de vrijmaking van het bijzonder hoger onderwijs. De Tweede Kamer nam het in 1904 aan, maar de Eerste Kamer, waar de liberalen in de meerderheid waren, verwierp het wetsontwerp. Consternatie. Wat nu? Toen deed Kuyper wat nooit iemand had gedaan: hij adviseerde de koningin de eerste Kamer te ontbinden. In het voorjaar van 1905 werd het wetsontwerp alsnog door beide kamers aangenomen.

Als lid van de Tweede, later als lid van de Eerste Kamer, heeft Kuyper zich tot 2 maanden voor zijn dood toe

FLESJE: Onze familie breidt zich de laatste tijd hoe langer hoe meer uit."

BLIKJE: „Ja, als dit zo doorgaat moeten ze voor ons de Grootte Beer charteren."

actief op politiek terrein bewogen. Een hoogtepunt in zijn carrière was zijn benoeming tot minister van staat (1908). Acht november 1920 stierf hij. Zelfs zijn begrafenis heeft in het staatkundige leven nog Kuyper's invloed doen merken. Er waren zoveel kamerleden naar de ter aarde bestelling gekomen, dat wegens het ontbreken van het vereiste quorum die dag geen beslissingen in de Tweede Kamer konden worden genomen.

Ingezonden

Breeders (vrienden) van de DVP.

Als antwoord op mijn ingezonden stuk, begon U in de „Groene" van maandag jl. met mij te beschuldigen van mijn onwetendheid als jongeman in de politiek.

Voorts tastte U de PARNA en de Christelijke kerk in Nederland enz. aan, en eindigde met te zeggen, dat ik als persoon voor de DVP niets betekende.

In verband hiermede zou ik gaarne het volgende onder Uw aandacht willen brengen:

Als een leerling op school een vraag stelt aan zijn onderwijzer, dan verwacht hij ook dat hij een redelijk antwoord er op krijgt. In de Bijbel, in het Nieuwe Testament-Mattheus 7: 9-10 staat het nog duidelijker, nl. Welke vader geeft een steen als zijn kind naar brood vraagt en een slang i.p.v. vis?

Ik wil hiermee zeggen dat, indien ik de DVP uitdaag tot een openbare discussie door middel van vragen, zij ook er beter aan doen erop in te gaan. Maar niet direct beginnen met beschuldigingen naar mijn hoofd te slingeren, met te zeggen dat ik een "beginneling" ben in de politiek, want hierdoor maak ik uit, dat de DVP ook een „beginneling" is in de politiek.

Wat PARNA betreft, kan ik me niet verloochen als kader-lid. Maar ik raad U aan om voortaan Uw ogen goed de kost te geven, want ik heb niet geschreven en ondertekend als PARNA-lid, doch als mijn persoon, zelf, J.F. Marey. Dit was mijn eigen initiatief en ben er zelf verantwoordelijk voor.

Over de kwestie van de oproep van de Christelijke kerk in Nederland, hebt U me gevraagd om een persoonlijk bezzoek bij U te brengen. Maar, mijne broeders (vrienden), wist U dan niet dat wat ik geschreven heb, ik als publieke zaak beschouwd heb? Dat betekent dus dat ik daarover geen gesprek onder vier ogen wens.

Als slot schreef U, dat ik op politiek gebied als persoon voor de DVP nog niets ben. Als het zo is, waarom bent U niet op mijn vragen ingegaan?

Het is me nu gebleken dat ik met de DVP niet op niveau kan discussieren.

Dank U voor Uw aandacht.

Jos Frans Marey.

Bemiddelings - poging gefaald?

Premier Abdoel Rahman van Malakka heeft donderdag bij een bezoek aan het hoofdkwartier van de Verenigde Naties aan verslaggevers verklaard, dat hij blij zou zijn met een Nederlands voorstel tot oplossing van de kwestie Nieuw Guinea. Wat de berichten betreft over een bespoediging van het tijdstip tot zelfbestuur in Nederlands Nieuw Guinea, zei de premier: „Als dit het probleem oplost, zal ik daar zeer verheugd over zijn."

FILMS

Wij hebben onlangs in onze eigen krant een ont-geloof-lijk moeilijk stukje gelezen over Papoea en films en zo. Ene meneer J.B. zei het allemaal heul mooi, maar als wij iets over de autochtonen willen weten, gaan wij altijd effe naar Pietje Roemwapsa toe, een klein Biakkertje, die het nobele ambt van oppasser uitoefent, maar verder toch heel eenvoudig is gebleven

En dan zeggen wij: "Pietje, wat vinden jullie mensen van de film, en hoeveel soorten films zijn er eigenlijk wel? Pietje verdeelde al het filmcelluloid in zes genres:

De Coiboifilm. Dat is iedere film waarin coibois andere coibois voortdurend achterna zitten omdat de sufferds allebei de (domme) dochter van de sjerief huwen willen.

"Coiboifilms", zei onze zegsman (Pietje Roemwapsa), "zijn zeer geliefd bij ons volk."

De Hengsterfilm. In dit soort films zit de politie voortdurend een aantal boeven achterna, vallen wat juffen uit openstaande ramen, worden wat kerels vakkundig in elkaar gefrommeld, maar al de boeven zingen toch aan het eind van de film, met tranen in de ogen en boeien om de polsen: "De politie is mijn beste Kameraad".

De Film Perang. Ruw vertaald, de oorlogsfilm, maar niet iedere oorlogsfilm is een film perang. Oh nee, er moeten minstens 500 doden te betreuren zijn. De jongens moeten als rotte appels van het doek vallen, en het geluid moet de toeschouwers grondig doof maken. Dan is het, volgens Pietje, betoelbetoel een Film Perang.

Over al dat ideeële gedoe, waarbij soldaten vriendelijk waren tegen hun (jonge) luitenantje wilde Pietje niet eens spreken.

De film Telandjang. De naaktfilm, letterlijk vertaald. Dat is iedere film waarin een luchtig gekleed juffie een onderdeel van een seconde haar kleedje afgooit.

Waar de film verder over gaat, is nauwelijks van belang. Als zo'n juffie er in zit, is de film voor altijd en eeuwig een film Telandjang. Of het nou het leven van Chopin is, of iets van Willem Shakespeare, dat staat er verder (letterlijk) helemaal buiten.

De film Rotsooi. Dat is, volgens Pietje, iedere film waarin geen coibois het doek onveilig maken, geen hengsters of soldaten hun broeders utroepen, of de juffies allemaal (zoals het hoort) het sjekkje achter grote kamerschermen verwisselen.

C.B.L. „Winkel van Sinkel“ van het Gouvernement

Een tienjarig jubileum is iets dat nog niet zo vaak voorkomt op Nederlands Nieuw Guinea. De heer Van Doornik, die tien jaar geleden bij het ontstaan van het CBL met de leiding ervan werd belast, lacht als hij aan die chaotische begintijd rond 1950 terugdenkt.

LEGENDARISCHE DUMPS

De meest essentiële zaken waren er toen niet en bij alle aanvragen kwam uit Nederland het stereotiepe antwoord: „Haal het maar uit de Amerikaanse dumps!“

Idereen in Den Haag was er van overtuigd dat er hiervan nog talloze in de bush te vinden waren.

In werkelijk echter was er alleen dat, wat de scraphandelaren als onbruikbaar hadden achtergelaten.

Het enige dat er ad libitum bleek te zijn was een voorraad closetpapier, die het tot 1959 heeft uitgehouden! Dat was een tijd van behelpen:

Gouverneur Van Waardenburg's brieven werden op de achterkanten van bedrukte Amerikaanse formulieren geschreven. (Maar waarschijnlijk toch wel in de stijl van „UHooGEdelGestrenge“ en „mitsdeze . . .!“ Red.)

Natuurlijk was deze toestand maar van tijdelijke aard. Langzaam maar zeker ontstond het veelomvattende bevoorradingsapparaat dat wij als het CBL kennen.

Deze instelling heeft aan normale gebruiksgoederen per jaar een voorraad waarvan de waarde ongeveer f 10.000.000.— bedraagt.

PLANNING

De werkwijze is echter in de loop der jaren grotendeels hetzelfde gebleven. Het CBL draagt de verschillende gouvernementinstanties naar hun wensen voor het komende jaar. De waslijsten van materialen die dan binnenkomen, worden gerangschikt en vergeleken met de voorraad. Aan de hand hiervan wordt een behoefteaming voor het volgende jaar opgemaakt en aan het inkoopbureau doorgegeven.

PLAATSELIJKE MARKT GENIET VOORKEUR

Vroeger liepen alle bestellingen van gangbare, roerende goederen via de inkoopafdeling van het Minzo.

Ongeveer 'n jaar geleden is hiervoor echter 'n afzonderlijk Bureau Inkoop in

Hollandia in het leven geroepen, waardoor ook het praktische inkoopbeleid thans in Nederlands Nieuw Guinea bepaald wordt in plaats van in Nederland. Dit bureau verricht alle handelingen verbonden aan de aankoop.

Het spreekt vanzelf dat vrijwel alle goederen uit Nederland worden betrokken. Dat wil niet zeggen dat men alleen in Holland hieraan profiteert.

Er wordt steeds meer naar gestreefd zoveel mogelijk bestellingen te plaatsen bij de hier gevestigde firma's.

Dit om het economisch leven te stimuleren en meer werkgelegenheid te scheppen.

DE ZONDEBOK

Wanneer wij voorzichtig naar voren brengen dat wij nog wel eens klachten over de traagheid etc. van het CBL hebben opgevangen, blijkt dit geen nieuws voor het hoofd van het CBL te zijn. De heer Van Doornik meent dit hierdoor te moeten verklaren dat men het CBL graag als zondebok gebruikt wanneer men te laat is met bestellen. Men vergeet dan dat men in Nieuw Guinea zit en drie maanden bootreis van de fabriek vandaan.

Ook wordt dikwijls geen rekening gehouden met de zeer lange levertijd die bepaalde artikelen - ook in Nederland - hebben.

HET MOEST GISTEREN AL KLAAR ZIJN

Bovendien werkt het CBL een jaar vooruit en kan geen rekening houden met plotseling opkomende plannen. Zo zijn bv. voor de openlegging van de Belien op eens grote voorraden nodig. En wanneer in Manokwari een kampement voor een Papocabataljon uit de grond wordt gestampt, is er plotseling behoefte aan tien kilometer waterleidingpijp.

Wanneer de planken van nieuwe vliegvelden niet is voorzien kan dit werk wel eens helemaal stagneren omdat het CBL geen 500 kruiwagens in voorraad heeft. En dat kan ook niet, aldus de heer Van Doornik. Als men de prijs van een kruiwagen op f 50.— stelt, dan zou dit alleen al een investering van f 25.000.— betekenen.

De meerjarenplannen van de laatste tijd, waarbij men verder vooruit kan zien, zijn - van het CBL-standpunt uit bekeken - een grote verbetering.

VAN STOPAALDEN TOT CESSNA'S

Het CBL kan geen onbeperkte voorraden aanhouden, maar blijkt ook geen ruime keuze te kunnen bieden. Wanneer wij het codeboek doorbladeren waarin alle artikelen zijn opgenomen waar het CBL zich mee bezig houdt, krijgen we de indruk dat er - behalve levensmiddelen - eigenlijk niets is, wat het CBL niet levert.

Dit valt ook niet te verwonderen, daar van hier uit niet alleen technische diensten als EW en Burgerluchtvaart worden bevoorrad, maar ook scholen, ziekenhuizen, internaten, passanggrahans etc.

NORMALISATIE

Het blijkt noodzakelijk de variatie in de plus minus 30.000 verschillende artikelen die het CBL voert, zoveel mogelijk te beperken, zowel wat soorten als maten betreft. Deze normalisatie maakt niet alleen de aanschaf eenvoudiger en goedkoper, maar ook dringend gewenst voor het onderhoud van de goederen.

Op onze opmerking dat het toch wel een beetje saai is altijd en overal hetzelfde kantoormeubilair tegen te komen, wordt ons uitgelegd dat, wanneer op een ander soort zou worden overgegaan, daar bij reparatie geen onderdelen van voorradig zouden zijn.

En als voor de verandering eens een ander kleurtje zou worden gebruikt zou er een grote stock van de nieuwe kleur verv moeten worden aangelegd. Bovendien is één maal 1000 van een bepaald artikel goedkoper dan duizend maal 1 artikel!

Tja . . . wij blijven het eentonig vinden en U misschien ook. Maar om een idee te geven van de enorme verscheidenheid die er in een bepaald artikel mogelijk is, volgt hier een opsomming van de variatie in deuren.

Er bestaan straatdeuren, voordeuren, huisdeuren, achterdeuren, tochtdeuren, kamerdeuren, keukendeuren, suite deuren, balkondeuren, schuurdeuren, garagedeuren en winkeldeuren. Dan zijn er nog lattendeuren, opgeklampte deuren, paneeldeuren, glasdeuren, onder- en bovendeuren, statendeuren. Verder nog: naar binnen en buiten draaiende deuren, doorslaabare deuren, schuifdeuren, tourniquetdeuren, harmonica deuren en kanteldeuren. En waarschijnlijk zullen er nog wel meer bestaan. Het CBL heeft uit deze enorme collec-

tie vijf typer deuren in zijn normalisatie opgenomen.

DE LOODSEN

Tijdens een rondgang door de CBL-loodsen onder leiding van de heren Van Doornik en Hoeksema, zien we inderdaad enkele van die soorten deuren liggen. Het is een hele wandeling, want het CBL heeft 12.000 m² vloeroppervlak aan loodsruimte.

HET PERSONEEL

Er is een aparte ruimte afgeschermd voor het bedrijfsschooltje, waar geregeld les wordt gegeven in Nederlandse taal en typen. Voor de autochtone kracht wordt er een grote aantrekkingskracht uit te oefenen. Daarvan zijn er heel wat bij het CBL. Hun vooropleiding loopt uiteen van helemaal geen tot PMS. Sommigen is het al gelukt om van dit bedrijfsschooltje uit, het Lager Ambtenaren diploma te halen. Er wordt uitsluitend Nederlands op de dienst gesproken.

De bezetting van het CBL is van de oorspronkelijke drie employe's uitgegroeid tot een personeelsaantal van ruim honderd mensen. Deze zijn verdeeld over de afdeling „Bevoorrading“, de „Transportafdeling“ en de afdeling „Magazijnbeheer en administratie“, waarvan de laatste afdeling verreweg de grootste is. Zoals bekend is het CBL ook in andere plaatsen op Nieuw Guinea gevestigd. Het in natuurlijk fout van CBL-Biak etc. te spreken. De centrale bevoorrading is uiteraard centraal en is in Hollandia. Het zijn de landsmagazijnen die men elders vindt.

Door deze spreiding is de invloed van het CBL overal in 't economische leven merkbaar. Op de buitenplaatsen is dit misschien van nog vitaler belang dan in Hollandia, aangezien daar zonder het landsmagazijn het werk soms in het geheel niet mogelijk zou zijn.

PARTIKULIERE AANKOPEN

Op onze vraag of ook particuliere aankopen bij het CBL kunnen doen, horen wij dat dit incidenteel wel mogelijk is.

De leiding van het CBL gaat echter alleen op aanvragen in wanneer zij hier de noodzaak van in ziet (dus niet als de koop geschiedt omdat het CBL goedkoper blijkt in dit geval dan de particuliere handel) en wanneer het artikel niet op de plaatselijke markt te koop is.

(Vervolg op pag. 4)

VOLG EN KRUI-PUK KRANT

Gevaarlijk spel.

En dus zat Spriet 's avonds met een bonzend hart in haar kamertje te wachten tot ze Mrs. Beaton naar bed hoorde gaan. Nadat het licht was uitgedraaid, wachtte ze nog een half uur en daarna opende ze behoedzaam haar kamerdeur en sloop voetje voor voetje de lange gang door. Ze meende, dat het bonzen van haar hart Mrs. Beaton wakker moest maken en ieder ogenblik verwachtte ze haar kamerdeur te horen opengaan. Maar er gebeurde gelukkig niets en zonder ongelukken kreeg ze het album te pakken. De keukendeur leverde nog enige moeilijkheden op, want het slot zat behoorlijk vast. Maar ook dat viel weer mee en even later liep ze over het grasveld naar de meidoornhag, waar de jongens in angstige spanning hadden zitten wachten.

„We dachten dat je nooit kwam“ fluisterde Tom, maar Eric en Peter grepen het album en begonnen met behulp van de zaklantaarn de foto's aandachtig te bekijken.

„Hier, kijk hier“, schreeuwde Eric ineens en wees op een grote foto, waar een heel verhaal onder was geschreven. Wat daar onder die foto stond, was dan inderdaad ook de moeite waard. De foto zelf was wat vergeeld, maar nog heel duidelijk. Twee jonge mannen voor een grote schuur en opzij daarvan een weide vol schapen. En er onder stond: „In januari 19.. was het dan zo-ver. De schuur was klaar en de eerste schapen werden aangekocht. Dank zij Karel's handelsgeest was het een voordelige koop.“

Op de volgende bladzijden waren nog meer van dergelijke foto's en steeds stond er weer wat onder geschreven. De ene keer was het „Karel bezig met . . .“ of „Hier is John aan het . . .“ zodat Eric tenslotte zei: „Jongens, dit gaat er echt op lijken. Als dit niet om Karel en de Manke Rooie zijn, mag ik gevierendeeld worden.“ Maar er zaten nog veel meer verrassingen in het album. Ongeveer halverwege

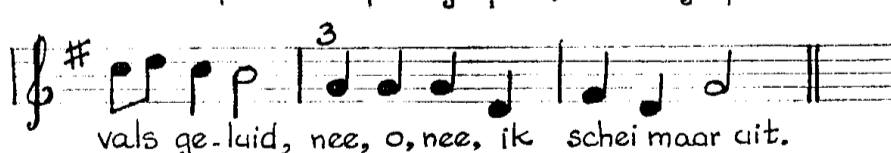
kwamen ze een grote foto tegen. Naast de schuur van de eerste foto stond een tweede en op de achtergrond was een huis in aanbouw te zien, terwijl ook de twee mannen er duidelijk op voorkwamen. En daar onder stond „Het is gelukt. Karel Kalendam en John Wingsleg, de trotse eigenaars van de Shefarm.“

„Dat album moeten we houden“, zei Eric, „ik wil wel eens zien, of hij zich er nu nog uit kan redden. Betalen zal hij moeten, als hij het terug wil hebben.“

De volgende dag vloog om, zowel voor Spriet als voor de jongens, want er moest nog heel wat gebeuren voor alles klaar was en voor de grote barbecue, die 's avonds gehouden zou worden.

Maar van Mr. Wingsleg was nog niets te bekennen. Spriet informeerde er voorzichtig naar en Mrs. Beaton zei, dat Mr. Wingsleg gewaarschuwd was maar waarschijnlijk wel niet zou komen, voor men aan de barbecue was begonnen.

Wordt vervolgd

Ik wil spelen op mijn fluit,
Maar het geeft een vals geluid.
Nee, O nee, ik schei maar uit.

Daar zegt Moeder: Speel maar door
Vals is het niet in mijn gehoor!
Zet je beste beentje voor.

Speel een deuntje zegt papa,
Want zowaar als ik hier sta,
Heus ik doe het jou niet na,

Ook m'n oudste zusje An
En m'n kleine broertje Jan
Zeggen dat ik het wel kan.

Sinterklaasje en zijn knecht
Hebben het toen ook gezegd:
Dat is helemaal niet slecht.

Nu speel ik dus op mijn fluit,
Want het geeft geen vals geluid.
Lekker, ik schei niet meer uit!

ben. „Wij nemen dat album mee en we zullen wel eens zien, wat de Manke Rooie doet, als hij merkt, dat wij de foto's hebben. Maar denk erom, dat je mij het woord laat doen!“

Die nacht kwam er van slapen niet veel, want ze waren allemaal zo opgewonden bij het vooruitzicht, dat het nu zou gaan gebeuren.

HET ARABIERTJE

Het was te laat geworden en de avondzon wierp haar lange stralen door de hoge torengeaten eer zij het wisten.

„Wij moeten nog voor het avondeten en de moestuin zorgen, kinderen!“ riep de grootvizzer met een zucht uit, want het liefst zou hij maar in 't geheel niet willen eten en maar ononderbroken door willen werken, zo was zijn geest

vervuld van al die interessante onderwerpen.

Vlug borg Salmira het mooie schaakspel met de rode en witte stukken in een nis en ook Aleppo sloeg onwillig zijn boeken dicht. Hij had weer een blik mogen werpen in 't oneindig heelal met zijn ontzagwekkende afstanden en problemen.

Wat was hij achter geraakt met de wiskunde, dat had hij met schrik ontdekt, toen de grootvizzer hem een paar eenvoudige sommen liet maken. Maar ook had hij gemerkt dat hij geen geduldiger leermeester kon vinden. Zo duidelijk en klaar had nog niemand hem iets uitgelegd.

Toen zij haastig de wenteltrap afdaalden, kwamen hen de heerlijkste geuren van wildbraad en kruidensoep tegemoet. En daar stond, als een volleerde kok, een forse, goedgebouwde neger een hertebout aan 't spit te braden, terwijl hij met de andere hand in de bekende, zwarte soeppan stond te roeren!

Zodra hij de grootvizzer ontwaarde, kwam er een brede grijns op zijn goedige gezicht en met een paar grote sprongen was hij bij zijn weldoener, liet zich op beide knieën vallen en kuste eerbiedig diens handen.

„Aganza, jij hier!“ riep de grootvizzer verheugd en klopte de goede kerel, die nog een hoofd boven hem uitstak, op de schouder.

„Mij niet eerder kunnen komen! Mij op jacht van antilopen zijn!“ riep Aganza, terwijl hij haastig naar zijn antilopebout terug liep. „Mij een klein beestje voor U braden, mij niet weten, dat hier gasten zijn!“ vervolgde Aganza.

„Aganza, je bent weer onverbetterlijk!“ lachte de grootvizzer. „Gelukkig voor mijn maag dat ik hongerige gasten heb, die mij door dat enorme stuk wild heen zullen helpen!“

„Aganza, dit is mijn jonge vriend Aleppo ben Haschrin.“

Wordt vervolgd.

R.K.S. Goochelavond, in stede van maan

dag, zondagavond 18.30 uur.

Zacht is heengegaan

RUDY GLENN HEKKING

A. Hekking.

P. Hekking-Mareks.

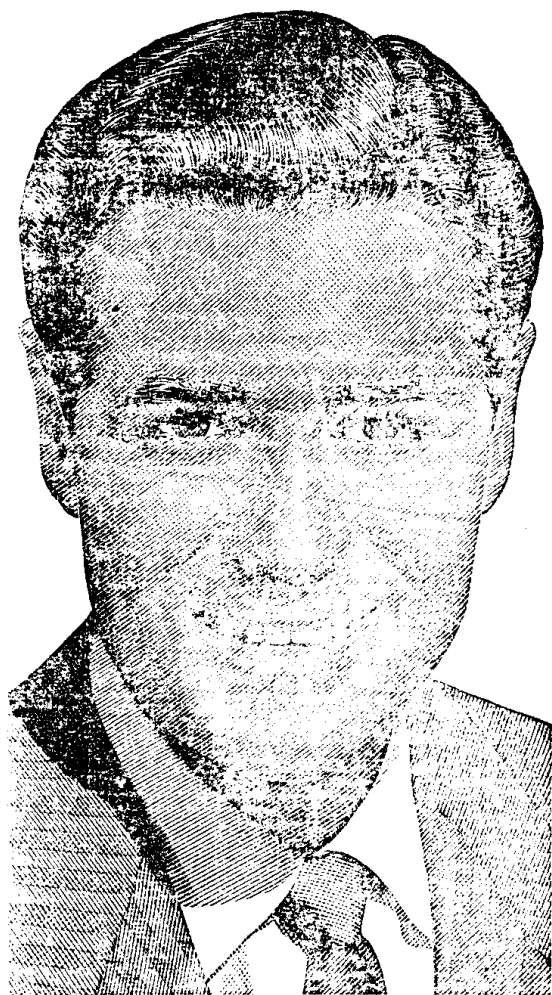
Hollandia, 4 november 1960

no. 2761

Voor verzorgd gezond haar

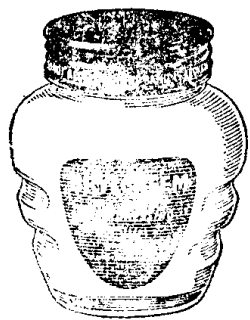
BRYLCREEM

de meest verkochte haarcreme ter wereld

De verkoop van meer dan tachtig miljoen dozen per jaar maakt Brylcreem de meest populaire haarcreme. Brylcreem geeft Uw haar een natuurlijke glans en houdt het de gehele dag verzorgd en schoon.

Masseer iedere morgen Brylcreem in Uw haar en merk op hoe netjes en verzorgd het eruit ziet. Brylcreem doet droog haar herleven.

BRYLCREEM

Brylcreem het haarmiddel bij perfectie.

REISPROBLEMEN !!!

bestaan niet, indien U de reis laat verzorgen door:

Seven Seas Shipping Agency

Bij onze Australische kantoren wacht U volledige service.

Verdere inlichtingen worden gaarne verstrekt, Telefoon Hla. 228, Postbox 80

HEERLIJKE HAANTJES, SCHOL EN ZOUTE HARING.

"MOONLIGHT BAY"

Nieuwe ontdekking der farmakosmetische wetenschap

Dagra Ladyline
vitamine- en hormooncrème

Volmaakte schoonheid en nieuw leven voor uw huid - voor U.

Rose voor de dag
Bleu voor de nacht.

Alleenvertegenwoordiging voor Nieuw-Guinea:
Pharmaceutische Handelmaatschappij
Pharma N.V.

DAGRA N.V. - DIEMEN - AMSTERDAM

De Nieuw - Guinea Import & Export Mij. (NIGIMIJ) N.V.

ASSURANTIE-AFDELING

verzorgt gaarne Uw

* **BRAND-,
TRANSPORT - en / of
VARIA - VERZEKERINGEN**

als gevolmachtigde van de
N.V. NEDERLANDSCHE LLOYD

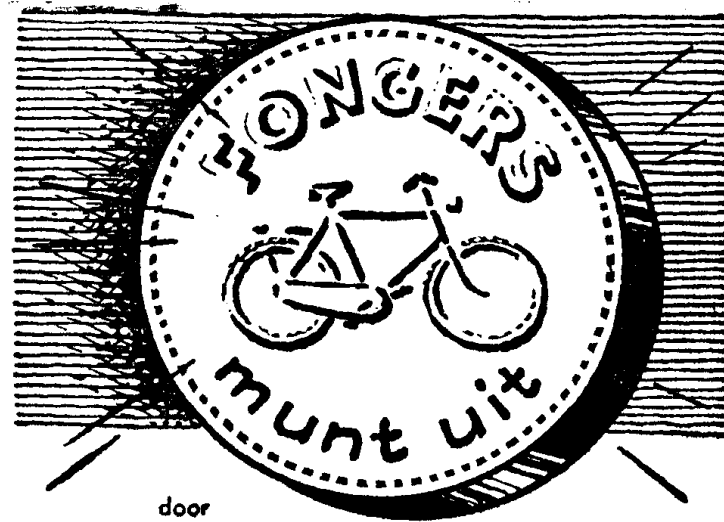
* **LEVENEN -
VERZEKERINGEN**

als alleenvertegenwoordiger van de
NATIONALE LEVENSVZERKERING-BANK N.V.

* **SPAARKASSEN**

als hoofdagant van de
N.V. NEDERLANDSCHE SPAARKAS

Vraagt vrijblijvend inlichtingen bij onze kantoren te: HOLLANDIA,
SORONG, MERAUKE, BIAK, MANOKWARI, SEROEI of FAK FAK.

door

wetenschappelijke constructie, vele technische nieu-
wigheden, moderne vormgeving en „make-up“,
het bovenste-beste chroom- en lakwerk;
de grootst mogelijke soliditeit en veiligheid

kom kijken en kiezen bij:

o.a. bij Showroom „Beatrix“

Eind 1949 en juni 1950 kwamen wij (PIONIERS) Ned. Nieuw Guinea opbouwen. THANS, eind 1960 is de tijd aangebroken om langs deze weg familieleden, vrienden en kennissen van HARTE een goed verblijf in Nieuw Guinea toe te wensen, met de hoop op een SPOEDIG weerzien. SOMEWHERE IN CALIFORNIE.
Fam. W.F. Wijnhamer.
a/b. t.s. "FAIRSKY" ddo. 9-11-1960
SYDNEY

no. 2726

(Vervolg van pag. 3)

Ter vereenvoudiging van de administratie moet bovendien vooruit betaald worden.

EN DE VOLGENDE TIEN JAAR?

In de loop der tijd blijkt het CBL al heel wat aanhangsels die het oorspronkelijk had, te zijn kwijt geraakt. De busdienst is er af, de verpakking en het transport van inboedels hoort er niet meer bij, de exploitatie en het onderhoud van een compleet wagenpark met chauffeurs, forklifts etc. is in partikuliere handen overgegaan enz. enz.

Maar ook de verkoop van bepaalde artikelen werd naar de handel overgeheveld zoals onderdelen van hier vertegenwoordigde merken machines. In het algemeen kan gezegd worden dat zodra in de komende jaren een functie van het CBL door de partikuliere sector volledig overgenomen kan worden, het government er naar zal streven deze functie onmiddellijk volledig over te dragen.

Filmprogramma**REX THEATER**

vertoont heden nog voor een dag

"ALS DE MANNEN BEGEREN"

Een zeer interessant verhaal. Heden voor het laatst in REX

Zondag 6-11 de Maleise film: "TERANG BULAN in REX

Maandag: "THEY WERE EXPENDABLE" (Onsnapping uit Corridor) met Robert Montgomery en John Wayne.

REX Holl.-Binnen vertoont zondag 6-11 "THEY WERE NOT DIVIDED"

ORIENT THEATER**HONG LIAN FILMBEDRIJF**

vertoont heden 5-11 en morgen 6-11

"LOVE IN THE AFTERNOON"

met Gary Cooper en Audrey Hepburn. Een film om van te watertanden.

Haven morgen 6-11 matinee: "THE HANGING TREE" met Gary Cooper. Een boeiende Western. Aanvang 10.15 u. Haven maandag 7-11: "PERTIWI" met Rd. Ismail.

Holl.-Binnen heden 5-11: "SEDARAH SEDAGING" dangan Fifi Young.

Sentani morgen 6-11: "SEDARAH SEDAGING"